Ч. 46. Pocztowa należytość opłacono ryczałtem. Львів, неділя 11. листопада 1928 р. Рік XXX.

Виходить що тижня в неділю.

Адреса редакції і адміністрації: „Свобода“, Львів, Ринок 10, II. пов.

Телеф. Редакції: 29-41.

СВОБОДА

СЕЛЯНСЬКА ГАЗЕТА

Орґан Українського Національно-Демократичного Обєднання.

ПЕРЕДПЛАТА виносить в краю: місячно 80 сот., квартьрічно 2 зол. 20 сот. В Америці 2 дол. річно. Зміна адреси 50 сотиків. Поодиноке число коштує 20 сот.

Телеф. Друкарні: 29-26.

Перед просвітним ювилеєм.

Зближається пора, коли українське громадянство має здати іспит зі своєї культурно-освітної орґанізації. Зближається ювилейний рік товариства „Просвіти“. Дня 8. грудня ц. р. минає 60 літ, як повстало це найстарше нині українське товариство, що стало матірю багатьох інших українських товариств і орґанізацій та підготовило ґрунт до всестороннього розвитку українського народу по цей бік Збруча.

Шістьдесять літ діяльности „Просвіти“ для добра народу, це великий шмат часу і вже дуже мало є людий між нами, що знають це товариство від самого початку. Вже друге а навіть третє покоління користає з благодатних овочів його праці, що війшла в основу всеї нашої національної творчости. І нема нині мабуть такого українця ані такої українки, навіть у найглухшій закутині нашого краю, що не чули би ані не знали би про товариство „Просвіта“, а велика частина українського громадянства є його членами. Бо бути членом „Просвіти“, це національний обовязок кождого свідомого українського громадянина без ріжниці віку і пола.

І тому розводитись сьогодня про значіння цього товариства в життю нашого народу вважаємо злишним. Зазначимо тільки коротко, що товариство взяло собі від самого початку за завдання ширити просвіту між українським народом і зробити темні народні маси свідомими членами своєї нації. Спершу робило це, видаючи книжочки, опісля поширило цю роботу на основування читалень, а дальше підносячи також добробут українського народу. Це дало початок економічній роботі, з чого розвинулися всі українські економічні установи.

За весь час істнування „Просвіти“ найвидатнішою була її діяльність видавнича. Спершу видавано шкільні підручники, пізнійше народні книжочки, ріжні популярні видавництва і власні часописи (Письмо з Просвіти). Дуже важним стало видавання збірних творів найкращих українських письменників (Українське письменство). Разом видала „Просвіта“ кругло 750 книжок у кількох міліонах примірників. Тепер видає популярно-науковий журнал „Життя і Знання“, дальше „Українське письменство“ і підручники в справі освіти дорослих.

Орґанізаційна діяльність полягає головно в тім, що звертає увагу на засновування читалень, які стали для наших громад усім. В останніх часах життя на селі почало розростатись в ріжних напрямах, повстають щораз то нові установи, але думка про них зроджувалась завсіди в читальні. Одначе Головне Товариство старається надати читальні властивий її характер, а саме: освітної праці над собою. І тому в першу чергу кладеться сьогодня головну увагу на бібліотечну справу та на аматорські театральні гуртки.

Про дотеперішні успіхи в орґанізаційній ділянці свідчать отсі числа: „Просвіта“ має 85 філій (дві нові творяться), 2.713 читалень, 37 філіяльних бібліотек з 13.332 книжками, 33 філіяльних мандрівних бібліотек з 1.369 книжками, 1.779 читальняних бібліотек з з 208.050 книжками, коло 1.500 аматорських театральних гуртків, понад 500 хорів, коло 100 самоосвітних кружків і стількиж жіночих секцій, 25 діточих садків, понад 50 орхестр, понад 1000 готових читальняних домів, а яких 500 в будові або в приготуванні.

В справі освіти дорослих „Просвіта“ старається, щоби провід у цій роботі на місцях спочивав у кваліфікованих руках. Щодо світогляду, Товариство займає становище як найбезсторонніше. Всеж таки виключає зовсім питання вузької політики, хоча зміст залежить переважно від одиниць, що добули собі в читальні провідне становище.

В дальшім розвитку орґанізаційної праці Головне Товариство буде все давати допомогу. Засоби для неї мусять дати ті, хто потребуватиме цеї допомоги. В найблищому часі до освітної роботи буде потрібне кіно і радіо, які в цілому культурному світі вже сильно поширились. Творення цих культурно-освітних засобів мусить опертись на кооперативній основі.

Вже тепер просвітні філії і читальні повинні приготовлятись до святочного обходу 60-літного ювилею Т-ва „Просвіти“. Ювилей тревати-ме цілий рік, але ніодна філія, ніодна читальня, ані взагалі ніодна свідома українська одиниця не сміє відтягнутися від нього. Всі разом і кождий зокрема мусимо засвідчити, що вміємо гідно оцінити працю нашої найбільшої просвітної установи, що дорожимо дальше просвітною ідеєю та підтримуємо її не тільки морально, але й матеріяльно. В ювилейнім році мусимо забезпечити „Просвіту“ як слід матеріяльно, а забезпечимо її найкраще тим, що кождий українець і кожна українка стануть поголовно членами „Просвіти“, платячи членську вкладку, а крім того зложать **ювилейний дар**, відповідний до свого маєтку. В ювилейнім році даймо нашій дорогій „Просвіті“ тверду і трівку основу до ще кращої діяльности на добро українського народу!

Геть від Москви!

Хоч як стараються московські більшовики зробити з Радянської України свою кольонію, постепенне усамостійнення українських земель на всіх ділянках громадянського життя дійшло вже до таких розмірів, що жадна сила не годна вже його знівечити. Німецький знавець східно-европейських відносин А. Шмідт так представляє в одній газеті теперішну ворожнечу між Харковом і Москвою.

Коли в Европі говориться — пише він — про опозицію в радянськім уряді, то розуміється звичайно ворогування між Троцьким і Сталіном. Однак є ще інша опозиція, що не виступає на зверх так різко, а проте є вона не менше важна. Навпаки, вона є небезпечнійша, бо за її провідниками стоїть весь український нарід.

В 1923 р. перетворений союз радянських республик дав українцям нагоду бодай в культурних справах припинити більшовицьку русифікацію. По зукраїнізуванню школи, церкви й адміністрації почав радянський уряд в Харкові виборювати від Москви більші права в господарській ділянці. Тому, що Україна є одинокою складовою державою, котра не потребує від московської централі жадної піддержки, то вдалося її дійсно добитися й в господарських справах більшої самостійности.

Московський центральний уряд дивиться на цей національно-комуністичний розвій на Україні вже з давна кривим оком. Попри умірокованійші елементи є на Україні ще й сильна група серед комунізму, яка намагається розбурхати цей рух аж до державної самостійности. На чолі стоїть Скрипник, Шумський і Максимович. Москва покликала цих трьох енергічних представників цього напрямку на вищі посади при центральній управі, або висилала їх з України. Таким чином відтягнено їх від відбудови на Україні. На їх місце стали інші сили, тож не диво, що не тільки українізація, але й усамостійнення йдуть мимо перешкод швидко вперед. Дуже цікаві є листи одного приклонника Крамаржа, який мимо своїх москвофільських упереджень мусів з нагоди свойого побуту на Україні ствердити, що за більшовицьких часів українці й москалі не зблизилися, а навпаки віддалилися від себе.

Але не тільки в радянській Україні збільшився серед українських комуністів все більше зростаючий рух національного унезалежнення. Подібний обяв треба ствердити й в українських землях відступлених Польщі. Спершу належали польські й українські комуністи Польщі до спільної секції третього інтернаціоналу, в котрій українці творили автономну групу. Над розмірами цеї автономії прийшло в недовзі до спорів. Противности загострилися так далеко, що провід третього інтернаціоналу в Москві приневолений був вмішатися. Він поставився по стороні поляків й виключив в січни ц. р. з польської секції частину автономної групи українців, яка симпатизувала з Шумським і Максимовичем. Мимо того не зменшилося тертя між українськими й польськими комуністами. Одні закидують другим нахил до національного фашизму. Польські комуністи обвиняють своїх українських товаришів, що вони не тільки що стоять в звязку з українськими буржуазними партіями, але що вони держать з польським урядом. Українські опозиційні комуністи в Галичині знову не оставили цей закид без відповіди. Вони закидують своїм ворогам відступлення від науки Леніна.

Так зростає на Радянській Україні й в Галичині національний комуністич. рух. Дуже правдоподібно, що між проводирями українських комуністів в Польщі й Шумським та Максимовичем з радянської України істнують блищі звязки.

І мимо того, що з уст Сталіна вийшли — правда в 1927 р. — слова: „Право на самовизначення аж до цілковитого відділення“, то всеж таки можна отверто почути від проводирів з Кремлю, що московський уряд спротивиться відділенню України навіть збройною силою. Це тим знаменитіше, коли пригадаємо собі 2. уступ 4-ої статі радянської конституції з дня 6. липня 1923 р., який дословно каже: „Кожда союзна республика має право вільного виступу з союзу.“ З цього виходить, що й більшовизмі далеко розбіґаються теорія й практика. І в Кремлю готові примінити кождої хвилі пословицю: „Коли хочеш моїм братом бути, то мусиш мій кулак почути!“

ТІ, ЩО ВІДІЙШЛИ.

Похоронна дефіляда „істинно русскіх“ у Львові.

У Львові відбувся дня 31. жовтня ц. р. зїзд „талергофців“. Так назвали себе москвофільські недобитки з того приводу, що деякі з них перебули австрійське заслання в Талергофі в часі світової війни. Що через них впало жертвою Талергофу також багато українців, це відома річ, але ніхто з цих неповинних жертв австрійської політики не вважав указаним явитись на цім зїзді, що мав явно протинаціональну і ренегатську закраску. Була це мобілізація вимираючої людської породи, якій ще нині маячаться общеруськість з національного боку і царська Росія з політичного боку. Людий, яких навіть світова війна нічого не навчила. Багато з них явилось навіть з давними трибарвними російськими відзнаками, добутими з музея замерклих історичних памяток.

Після богослуження в Преображенській церкві рушили походом кріз місто на личаківський цвинтар, несучи хрест, який закопали серед промов, виголошених почасти в язичію, почасти в російській мові. Було їх досить, стягнених з ріжних закамарків краю „русскою селянскою орґанізацією“, особливо духовенства, яке, здається, зібралося в цілости. Але на тім мабуть і кінчиться їхня компанія. Між учасниками було багато православних, що збирались спершу окремо в православній церкві. Заступлені були також „общество Качковського“ та інші москвофільські інституції.

Бідна та „русская селянская орґанізація“, що не має в нинішних часах кращого ідейного клича для своїх сторонників! Кажуть, що вона властиво похоронила себе на Личакові раз на все, а якщо це правда, то це одинокий розумний її вчинок.

Бурхливі листопадові роковини.

В ПАМЯТЬ ПОЛЯГЛИХ.

За упокій борців, полягли у листопадових боях перед десяти роками, відбулась дня 1. листопада ц. р. передполуднем в Преображенській церкві у Львові Світла Служба Божа, яку відправив о. мітрат Базюк в асисті численного львівського духовенства. Співав мішаний хор „Сурма“. Церква була переповнена українським громадянством.

Вечером тогож дня на подвірю між церквою Св. Юра і митрополичою палатою відбулася панахида. Над гарно уладженим гробом сіяв світляний хрест (з електричних лямпок)) Почесну сторожу творили відділи пластунів і пластунок, які удержували також порядок довкола. До панахиди стануло все львівське українське духовенство під проводом оо. мітратів Базюка і Войнаровського. Оба подвіря і площу перед входовою брамою заповнила непроглядна маса народу в числі яких десять тисяч осіб. Співав мужеський хор „Сурми“. Відповідну патріотичну промову виголосив о. д-р. Яценків. Після панахиди, коли нарід зачав розходитися, хтось серед товпи виголосив ще одну промову, що зовсім не входила в програму свята, а публика відспівала національний гимн.

ДЕМОНСТРАЦІЇ.

Що дальше сталось, не можемо самі описати, не наразивши нашої ґазети на конфіскату. Можемо тільки покористуватись описами, які принесли польські ґазети. А читаємо там ось що:

Коло залізничого двірця на Персенківці (на південь від Стрийського парку) хтось підложив попередньої ночі під памятник оборонців Львова **динамітову бомбу, але вибух її не зробив памятникови помітної шкоди. На місци явився зараз поліціянт і побачив двох утікаючих людий, з котрих один вистрілив і ранив його в ногу. Опісля оба напасники щезли в темноті.**

„Замах на памятник — пише „Дзєннік Львовскі“ — виявляє незнання терористичної техніки і недостачу підготовки, а це вказує на те, що **доверщили його люди, необзнайомлені з террором.** Отже був це замах **відокремлений,** доверщений без сумніву українськими **хлопчаками, що не належать до ніякої терористичної орґанізації“.**

Дальше доносять польські ґазети, що тої самої ночі зневажено „памятник орлят“ в городі політехніки при вул. Сапєги, **обляввши його чорнилом** — Крім того вивішено тоїж ночі **синьо-жовті прапори** на будинку університету (давнійше соймовім) і на кургані Високого Замку. Все те мало викликати серед польського громадянства велике обурення **і настроїло до відплати.**

З приводу панахиди пишуть польські ґазети, що підчас промови невідомого бесідника зміж публики, вивішено на бальконі церкви **прапор Української Військової Орґанізації.** Коли після панахиди утворився похід і рушив вулицею Міцкевича, заступила йому дорогу піша поліція, випихаючи їх назад на площу св. Юра. Тоді зі сторони публики (так пишуть польські ґазети) впали стріли. На поміч пішій поліції станула поліція кінна, котра розігнала демонстрантів. Частина їх схоронилася на подвіря біля церкви св. Юра і туди також пущено **кавалерійську шаржу,** аж врешті привернено спокій. Було багато ранених українців, головно жінок і дітий. Польські ґазети пишуть, що ранені є також поліціянти.

НАПАД НА АКАДЕМІЧНИЙ ДІМ.

„Тимчасом польська студентська молодь — пише „Дзєннік Львовскі“ — **в безосновному і незрозумілому пересвідченню,** що вертають листопадові часи, рушила перед український Академічний Дім при вул. Супінського. Перед польськими студентами українці забарикадувалися і згасивши всі світла, почали з вікон стріляти. Двох студентів тяжко ранено. Однак польська молодь не далася відстрашити і вдерлася до середини, **руйнуючи весь партер.** Тимчасом варта на сусідній Цитаделі **дала сальву в напрямі вікон Академічного Дому.** На відгомін стрілів прибула кінна поліція, яка **війшла також до середини.** Українських студентів замкнено під баґнетами у двох кімнатах. Цілий дім обсаджено поліцією“.

„Демонструючої“ польської молоді було до півтора тисячки осіб. Вона подалася опісля під памятник Міцкевича на Марійській площи, відспівала патріотичні пісні, а опісля рушила до Ринку й на вул. Руську, де зробили погром на українських інституціях. Польські ґазети пишуть, що не було тільки якесь „шумовиння“, хоч самі студенти оголосили відозву, що то їхнє діло.

ПОГРОМ УКРАЇНСЬКИХ ІНСТИТУЦІЙ.

Демонстранти **повибивали вікна** в камяницях „Просвіти“, „Дністра“ і Ставропиґії і **порозбивали українські вивіски.** В склепі „Маслосоюза“ в Ринку порізали залізні стори. Опісля почали добуватися до дому „Просвіти“ від вул. Бляхарської. Розбивши браму, товпа знищила **весь запас паперу в ролях, потім повибивали всі вікна з рамами та повиломлювала двері в партері.** Діставшись до машинового відділу друкарні „Діла“, **знищили одну машину і стереотипію та ушкодили велику ротаційну машину.** Опісля вдерлась до **переплетні „Просвіти“ на першім поверсі і знищила її до тла.** Тисячі книжок і масу паперів викинула на подвіря та вулицю Бляхарську, поперевертала всі шафи і знищила всі двері та вікна. **На вулицю впала Михайлина Філюсівна,** що находилася тоді в переплетні і як пишуть польські ґазети — зі страху вискочила з першого поверха. Ратункова стація підняла її **з поломаними ногами** і відставила до шпиталю, де вона **бореться зі смертю.** Розшаліла товпа добиралась уже до редакції „Діла“ на другім поверсі, але в цьому поході припинила її нарешті поліція.

В будинку „Просвіти“ жертвою погрому впала також **домівка Українського Технічного Товариства,** де знищено клішарню, бібліотеку і портрет проф. Левинського.

Одночасно товпа збомбардувала Ставропиґію. При помочи драбин дістались на перший поверх і наробили великого знищення в Ставропиґійській друкарні.

Опісля озвіріла товпа пішла на вул. Косцюшка, **знищила вивіски** Народної Гостинниці і **зруйнувала до тла льокаль** „Маслосоюза“. Крім того знищила шиби в будинку Музичного товариства ім. Лисенка при вул. Шашкевича і в школі „Рідної Школи“ при вул. Мохнацького.

ІНТЕРВЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ПОСЛІВ.

Зараз після подій під церквою св. Юра голова Української Парляментарної Репрезентації пос. д-р Дм. Левицький і пос. Луцький були у львівського старости ґродзького (давнійше: директора поліції), д-ра Райлєндера, який заявив, що **потягне виновників до відповідальности та не допустить більше до ніяких авантур.** Сказано це було перед буренням будинку „Просвіти“ і нищенням друкарні „Діла“.

В ночі голова Укр. Парл. Репрезентації, д-р Дм. Левицький вислав відповідну телеґраму в справі тих подій до премієра ради міністрів у Варшаві, Бартля.

ДРУГИЙ ДЕНЬ ПОГРОМІВ.

Вечером 2. листопада **погроми повторились.** Якої півтора тисячки людий нищило знову українські іституції. Пробували вдертись до редакції „Нового Часу“ при вул. Боїмів, але ушкодили тільки двері і повибивали вікна. Знищили велику вивіску „Народньої Торговлі“ і „Різниці“ в Ринку, повибивала вікна в інших українських інституціях, (між іншими в Централбанку), знищили українські вивіски при вул. Руській та „Сільського Господаря“ і „Центросоюза“ при вул. Зиблікевича. Вибили шиби і знищили склеп кравця М. Стеця при вул. Зеленій. Не пощадили навіть „Народнього Дому“, що з ласки поляків находиться в кацапських руках.

Повторилась також демонстрація перед українським Академічним Домом, але цим разом поляки вдоволились тільки співом.

В ночі **підпалили навіть трибуну на площи „Сокола-Батька“.** Пожежу вгасила огнева сторожа.

ТРЕТІЙ ДЕНЬ ПОГРОМІВ.

В суботу,3. п. м. українських інституцій пильнувала вже поліція. Але все таки **погромницькі демонстрації повторились.** Вечером товпа знищила вивіски в крамницях „Маслосоюза“ при вул. Зиблікевича, Сапєги і Личаківській.

Коло 8. год. вечером якісь напасники (свідки оповідають, що були в шапках польських студентів) повибивали камінням шиби у вікнах помешкання адвоката д-ра І. Волошина при вул. Фридрихів ч. 12, І. пов. В часі нападу світилося в помешканню і в канцелярії і напасники власне кидали там каменюками, очевидно числячися з тим, що вбють когось або тяжко скалічать. Ціле помешкання засіяне відломками скла. Внесено донесення до держ. прокуратури і старества ґродзького.

НАПАД НА ПОМЕШКАННЯ Д-РА ПАНЬЧИШИНА.

В суботу між 8. і 9. год. вечером, коли д-р Паньчишин відправляв останніх пацієнтів, вісім молодих людий в польських студентських шапках обкидали його дім камінням. В ждальні висаджено вікна і хоч були спущені стори, то камінюки впали до середини, викликуючи переполох серед пятьох хорих, що ждали на свою черґу. Каміння було величини цеґли. Цікаве, що д-р Паньчишина остережено наперед, що на него плянується напад, і він повідомив був про це поліцію. Після нападу д-р П. вислав відповідну телеґраму до міністра внутрішних справ у Варшаві.

РЕВІЗІЇ Й АРЕШТУВАННЯ.

З звязку з демонстраціями у Львові поліція переводить ревізії, однак тільки по українських домах, шукаючи за членами тайної військової орґанізації. Ревідує щодень не тільки Академічний Дім, але й приватні мешкання українських громадян, і перевела цілий ряд арештовань. В Академічнім Домі арештовані студенти: Дужий, Верхола, Сохоцький, Логаза, Козак, Данилів, Мурин, Ганкевич, Маркус, Басовець, Сілінський, Ковалик, Сенижак, Бадлюк, Библюк, Зварич і Ґела. Крім того арештовані в приватних мешканнях: Кравців, Верґановський, Яр. Макарушка, М. Матчак, Ів. Рудницький, два брати Богачевські, Драґан, Кравцівна, Білостоцький, Гафткович, Г. Лужницький, Б. Гнатевич, Радиви, Мойсеєвичівна, Р. Сушко, Р. Лужницький і В. Дзісь. В останньому часі арештовані студенти: Скрентович, три брати Процишини і прив. урядовець Грешак.

У ЛЬВОВІ НЕМА СПОКОЮ.

На студента університету Ігора Старосольського, сина відомого українського адвоката, напав в понеділок в полудне на вул. Леґіонів польський студент Станіслав Личковскі і побив його палкою по голові, так, що тяжко раненим мусіла занятися ратункова стація. Напасник віддалився спокійно.

Крім того польські студенти нападають на українських учеників, як виходять з українських ґімназій при вул. Сапєги і з Народнього Дому.

АРЕШТУВАННЯ В ТЕРНОПОЛІ.

Серед української шкільної молоді в Тернополі поліція перевела дня 1. ц. м. ряд ревізій та арештовань. Причиною були відозви та примірники часопису „Сурма“, які хтось розкинув по цілім місті. Хто їх знайшов і приніс до дому, наразився на арештування. В справі арештованих пос. д-р Баран був у воєводи Квасневського, котрий обіцяв прискорити слідство. Деяких арештованих випущено вже на волю.

В АРЕШТАХ.

Арештованих українців у звязи з львівськими подіями є доси коло 80, переважно студентів і ґімназійних учеників.

1866—1928 — 60-літний Ювилей Матери-Просвіти. Сповнім наш обовязок супроти Неї. А сповнимо його, коли станемо її членами і зложимо двозолотову вкладку.

ЩО НА ТЕ ВЛАДА?

Українська Парл. Репрезентація у львівського воєводи.

В пятницю, 2. листопада удалися в год. 2.45 делеґати Української Парляментарної Репрезентації, сенатор д-р К. Троян і посли С. Хруцький та Д. Паліїв до львівського воєводи В. Ґолуховського в справі львівських подій з 1. листопада ц. р. Делеґація вказала на те, що ділося попереднього дня біля св. Юра, „Академічного Дому“, в будинку „Просвіти“, Ставропиґії та біля „Маслосоюзу“, навела в подробицях всі матеріяльні шкоди як в українських установах, так і в приватних домах (в переплетні „Просвіти“ шкода виносить понад міліон золотих, в клішарни до пів міліона золотих, в друкарні „Діла“ 34 тисячі долярів, в „Маслосоюзі“ 15 тисяч золотих і т. д.), подала відомі жертви в людях і представивши дійсний хід усіх подій та змалювавши інтервенційну акцію поліції, зажадала від воєводи, як представника влади, забезпеки для здоровля, життя і майна українських мешканців Львова.

Воєвода, помітно подразнений, відповів що на світі ніщо не діється без причин і що траґічні події та шкоди нанесені українському громадянству є наслідком зневаги памяти полеглих польських борців, а саме: памятника на Персенківці і біля техніки. Далі заявив воєвода, що він зможе ручити за безпеку тільки під умовою, якщо не буде ніяких визиваючих вчинків з боку українців

Делеґати в спокійному тоні заявили, що українське громадянство, вміючи шанувати память своїх поляглих, шанує так само і память чужих і що воно не може брати на свій рахунок невідповідальних вибриків на Персенківці і біля техніки, бо не знає, хто є їх спричинником і в яких цілях. Та як би там не було, то обовязком міродайних і відповідальних чинників влади є недопустити до дальшого бешкетування товпи та нищення культурного дорібку українського населення.

У відповідь на те воєвода заявив вже спокійно, що він має добру волю і буде старатись недопустити до ніяких нових вибриків та жалюгідних подій, але й українські відповідальні чинники, зокрема ж репрезентативні круги і преса мусять впливати і на свій загал в подібному успокоюючому дусі.

Мимо запевнень воєводи вибрики польської товпи у Львові повторились того самого і слідуючого дня.

ЛЬВІВСЬКІ ПОДІЇ ПЕРЕД СОЙМОМ.

Внесення Українського Клюбу.

В справі львівських подій Український Клюб виступить з відповідним внесенням. Внескодавці домагаються, щоби сойм вибрав спеціяльну слідчу комісію для безстороннього розглянення львівських подій і поведення львівської влади.

Внесення зазначує, що поліція не повинна була допустити до демонстрацій і погромів, але повинна була охоронити майно українців.

ДЕ СВОБОДА ЗБОРІВ?

Розвязання орґанізаційної наради УНДО.

Дня 3. листопада п. р. рано почалася в салі Музичного Товариства ім. Лисенка при вул. Шашкевича орґанізаційна нарада представників УНДО з цілого краю. До проводу були покликані сенатор д-р І. Горбачевський, о. прал. Куницький і Михайло Черкавський з Кремянця. В часі реферату посла Целевича прийшов представник поліції і запитав, що це за зібрання. Коли йому відповіли, що це довірочна нарада, скликана на основі § 2 закону про збори, то він відповів, що він мусить порозумітися в тій справі з ким слід. Вернувши заявив, що або він буде на нараді або розвяже її.

Зібрані виделеґували до старости ґродського посла Целевича в справі вияснення. У старостві заявили пос. Целевичеві, що хоч § 2 є, то влада мусить знати про те, що діється на кожних зборах і через те мусить мати на них свого представника. Колиж на це збори не погоджуються, то вони не можуть відбутися.

Потім збори виделеґували до воєводи сенатора д-ра Горбачевського і посла Целевича в тійже справі, але представник поліції, не чекаючи повороту делеґатів, ввів на салю відділ поліції і збори розвязав.

Всюди крамола!

Розбиття зїзду „Рідної Школи“.

В пятницю, 2. ц. м. перед полуднем зачався в салі Народнього Дому у Львові загальний зїзд „Рідної Школи“. Прибули делеґати з цілого краю, щоб нарадитись над дальшою долею „Рідної Школи“, що опинилась в дуже скрутному матеріяльному положенню.
Збори відкрив голова Т-ва радник Кокорудз, звідомлення з діяльности головної управи зложив пос. Струтинський, а відтак приступив до звідомлення про стан ґімназій „Рідної Школи“ інспектор тих шкіл д-р Макарушка.

В часі цього реферату на салі явилась ґрупка студентів і один з них почав відчитувати якісь дов-

жезні демонстраційні резолюції. Три рази пробував предсідник зїзду відобрати йому голос, але безуспішно. Тоді представник поліції радн. Бехметюк розвязав зїзд тому, що беруть в ньому участь і проголошують резолюції люди чужі, які не мають нічого спільного з „Рідною Школою“.

Як довідуємось, до розвязання зїзду причинилась невеличка частина делеґатів, відома від давна з опозиції проти управи „Рідної Школи“. Коли надія на проведення своїх людий до нової управи завела, вони спровадили до салі невідповідальних осібняків, які й розбили зїзд, наразивши багато людий з краю на даремні матеріяльні видатки.

Польський сойм.

Міністер скарбу про державну господарку.

Після 4-місячного відпочинку дня 31. жовтня ц. р. зійшовся польський сойм у Варшаві на перше засідання буджетової сесії. Крім ухвалення державного буджету сойм буде займатися, як відомо, також ревізією державної конституції і це буде в ньому мабуть найцікавійше.

Перше засідання розпочалось серед загальної охлялости й байдужности польських послів. Так і видко було, що вони почувають свою безсильність в ролі законодатного чинника, та що здались цілковито на волю уряду, що присвоїв собі дикгаторські права.

Вдоволені були тільки посли з урядового клюбу одинки, яких значіння і впливи на протязі останніх чотирьох місяців значно поправилися. Після розвалу польської соціялістичної партії опозиція в нутрі польського політичного табору змаліла до іграшки так, що тільки опозиція національних меншостей буде ще сяк-так гальмувати здійснювання урядових плянів. Але що вона годна зробити при своїй нечисленности?

Наради сойму відкрив маршалок Дашинський і після полагоди кількох формальних справ забрав голос міністер скарбу *Чехович*, що в довшій промові зясував фінансовий і господарський стан польської держави. Розуміється, що цей стан вийшов в дуже рожевім світлі, бо „буджетова рівновага викликує довіря до державної господарки в краю і за границею“. Корисний стан буджету разом з останньою американською позичкою забезпечують курс польського гроша, закріпляють ціни і ведуть до закріплення господарських відносин взагалі. Польській валюті не грозить ніяка небезпека, а навіть дефіцит торговельного білянсу не може захитати курсу польського гроша. Для управильнення податкової політики уряд хоче знести дотеперішний непрактичний маєтковий податок і заступити його умірковавим податком маєтковим, що буде менше утяжливий і принесе державі більші доходи.

Почуємо, що скажуть на те посли, бо дискусія над доповідю міністра скарбу відбудеться на двох найблищих соймових засіданнях. Почуємо також голос Українського Клюбу, який має цим разом дуже багато урядови сказати.

Ціле засідання тревало коротко, поверх годину. Найблище засідання заповіджене на второк, 6. ц. м.

З українських півн.-західних земель

(Волинь, Холмщина, Полісся).

Боротьба з алькоголем. На внесення війта громади Олика, луцького повіту, п. Онуфрійчука, ґмінна рада ухвалила розпочати боротьбу з піятикою й заборонити відчинення шинків та пиварень. За горілку голосував лише один поляк-осадник. П. Онуфрійчук по своїй ідеольоґії є споріднений з УНДО-м.

Перешкоди кооперації. Кооператива села Торговиці, на Дубенщині, звернулася зі скаргою до інспекторату Ревізійного Союзу на місцеву поліцію, яка перешкаджає її нормальній праці. Поліціянти Янковський і Павляк забороняють засідання Управи й Надзірної ради кооперативи домагаючись кожноразового дозволу староства. Володимирське староство вимагає штемпльованої оплати до подань на кооперативні збори. А ковельське староство теж домагаючись такої оплати, тільки в більшому розмірі, дозволяє ще собі змінювати порядок денний, вичеркуючи, нпр., точку про вибори Управи та Надзірної ради. Таким чином по ухвалі статуту кооперативи ініціятори змушені вдруге вносити подання про збори з метою вибору Управи та Надзірної ради.

Філія „Сільського Ґосподаря“. В перших днях серпня ц. р. ініціятивна ґрупа внесла до волинського воєвідства просьбу про зареєстровання філії „Сільського Господаря“ в Луцьку. Після довгих зволікань нарешті була одержана відповідь, що справа полагоджена. А через кілька днів у комісаріяті вияснилося, що вона ще передана поліції для збирання опінії. А тимчасом установлений законом тритижневий речинець, після якого, не чекаючи відповіді на письмі, можна відкривати діяльність кооперативи, — вже минув.

Кооперативні курси в Сарнах. Заходами інспекторату Рев. Союзу в Сарнах, на Поліссі, орґанізуються кооперативні курси. Як звичайно буває, досі зустрічають орґанізатори самі перепони в цій справі.

Замах на польського консуля.

Невдачний стріл українського студента.

Перед дверми польського консуляту в Празі кинув 31. жовтня ц. р. якийсь молодий чоловік фляшку з горіючою бензиною. Коли при гашеню вогню вийшов консуль д-р Любачевскі, він стрілив до нього з револьвера, але не трафив.

Арештований признався, що називається Микола Пасюк, є українець, родом із Стопчатова, пов. Коломия і має ґімназійну матуру. Хотів застрілити консуля, як представника польської держави в десяті роковини повстання української держави. Горіючою бензиною хотів заманити консуля на двір. Якби виконав замах в будинку консуляту, бувби виданий Польщі і суджений польською владою. А так буде відповідати перед владою чеською.

З ВІЧЕВОГО РУХУ.

СТАНИСЛАВІВЩИНА.

Дня 21. жовтня ц. р. відбулося в Ямниці справоздавче віче репрезентантів Українського Клюбу. Появу їх численно зібране громадянство в читальні „Просвіта“ повитало грімким „слава“. Віче відкрив сенатор Черкавський і уділив голосу послові о. Ганушевському. Докладне, в довгій промові зясування о. послом нашого положення під Польщею, а з окрема праці Укр. Парл. Репрезентації в соймі над поваленням нових податкових проєктів уряду, які мали до краю добити збідніле наше селянство, впровадило послів в найтіснійший контакт з вічевиками. Серед загального оживлення салі забрав голос сенатор Черкавський. Він представив всі зусилля Українського Клюбу зєднати в одну соймову цілість всі українські партії. Велике огірчення викликала вістка про поступок радикалів, які відмовились співпраці з Укр. Клюбом, а поїхали у Брукселю єднатися з польськими соціялістами. Віче одноголосно одобрило поступовання УНДО-ня і ухвалило резолюцію до всіх українських послів і сенаторів, щоби утворили спільний Український Клюб. Вкінци посли приняли цілу низку домагань економічного характеру нашого села, між іншими взяли на себе оборону селянства перед погубними операціями Банку Рільного, якого аґенти рік тому загнали селян у безвихідне положення. Пізним вечером прощали вічевики сердечно своїх парляментарних репрезентантів і просили як найчастійше відвідувати і оживляти національним духом села.

Учасник.

Свята поляглих у краю.

САМБІРЩИНА.

З приводу 10-ліття листопадових днів в Самборі відбулося торжественне богослуження за поляглих українських борців. Церква була переповнена міщанством і селянством з повіту. При могилі робили почесну стоорожу 10 самбірських Соколів. Коли Соколи вийшли з церкви, обскочила їх поліція й арештувала на приказ місцевого старости.

Обурена народня маса пішла за арештованими під будинок поліції, а тимчасом занялися справою сенатор о. Татомир і пос. Роґуцький. За їхнім вставленням староста приказав випустити арештованих на волю. Аж тоді народ пішов на довірочні збори.

Що чувати у світі?

Ювилей відбудування Польщі. З нагоди десятих роковин істнування сучасної Польщі приготовляють поляки в цілій державі на день 11. ц. м. святочні обходи. В тій цілі утворилися скрізь ювилейні комітети. По всіх школах, а тим самим і по українських приготовляються святочні академії. Одночасно приготовляється львівська поліція, щоби недопустити до ніяких демонстрацій українського населення.

Радянщина й Україна. Француський журналіст Ляґон оголосив статтю про політичне положення Радянського Союзу. Він пише, що найболючійшим питанням для більшовицької влади є українська справа, яка завдяки самостійницьким змаганням українців викликує велике занепокоєння в московських колах. Ляґон надіється, що Україна може стати недовго видовищем поважних подій, які можуть мати вплив на майбутній уклад політичних сил у Східній Европі. Одночасно російський еміґрант Мілюков, один з визначнійших російських політиків, написав в одній француській ґазеті статтю про те, що чекає Радянський Союз в найблищих 10 роках. Мілюков надіється великого перевороту в Радянщині. А цей переворот викличуть не заграничні держави ані жадні бунти населення або червоної армії, але національні рухи неросіян, головно українців. Вже тепер більшовицькі верховоди приневолені практичним життям відступати крок за кроком від комуністичної програми. Дальший розвиток внутрішних відносин на Радянщині доведе до таких внутрішних реформ, які перекинуть до гори дном комуністичну програму й стануть основою до повстання окремих національних держав.

Польсько -- литовські переговори відновлено знову, цим разом в Кеніґсберґу, куди вибралася польська делеґація під проводом міністра заграничних справ Залеского. Однак на самім початку виринули труднощі, бо Литва ніяк не хоче погодитися зі стратою Виленщини. Ціла та справа буде мабуть передана в грудни п. р. Союзови Народів, який визначить своїх мирових суддів.

Італійські селяни в Римі. До Риму приїхало минулої неділі 65 тисяч хліборобів з цілої Італії, щоби віддати честь диктаторови Мусолінієви. Похід перейшов вулицями і на площі Венеція зложили багато вінків на могилі Незнаного Вояка. Мусоліні виголосив з балькону промову, в якій сказав, що народи, котрі занедбують свою землю, засуджені на загибіль.

60-літний Ювилей Просвіти відсвяткуємо найкраще, коли всі від „мала до велика“ станемо її членами. Тож спішіться зі зголошенням в члени, надсилайте вкладки і другим пригадуйте.

НОВИНКИ.

— **Розгром українських установ** у Львові викликав обурення всего українського народу. Не диво, що вже зачинають напливати жертви на покриття цих шкід. Між іншими о. Михайло Світенький, парох Ладичина пов. Теребовля, зложив 27 зл. 50 с. для тов. „Просвіта“ і такуж суму для видавництва „Діла“. Хто піде за цим патріотичним приміром?

— **Станиславівським воєводою** іменований полковник Бронислав Наконечніков - Клюковський. Після іменування полковника Квасневского воєводою в Тернополі це вже другий полковник, що стає на чолі воєвідства у Східній Галичині. Тепер черга на воєвідство львівське, а коли й тут стане воєводою якийсь полковник, політична адміністрація цілої Східної Галичини буде змілітаризована.

— **Українцям заборонили вступ на університет.** Польська академічна молодь не вдоволилася погромом українських інституцій у Львові. Вона рішила, як пишуть польські ґазети, не впускати від 5. листопада на університет студентів українців. Що на те університетська влада?

— **Ограблення почти.** До почтового уряду в Болехові вломилися злодії, розбили касу і вкрали 19 тисяч золотих. Арештовано кількох підозрілих людий.

— **Пропав з грішми.** Урядник ґенерального штабу у Варшаві, Олександер Овіновіч, щез без вісти, забравши 25.000 зол., які дістав з військової каси на виплату пенсій урядникам свого відділу. Знаний був з того, що програвав великі суми на кінських перегонах.

— **Велика пожежа.** В Городку коло Львова згоріло в неділю, 4. ц. м. 17 домів.

— **Бандитизм в краю.** В золочівськім повіті бушує бандитська ватага під проводом якоїсь дівчини. Між Соколівкою і Кутами вона заступила дорогу Тимкови Белеєви, господареви з Колтова, і зажадала 600 золотих, які він дістав за продані коні. Опісля почала ревідувати його кишені, а коли він опирався, свиснула. На цей знак вискочило з корчів 4 людий, а коли Белей дальше боронився, дівчина стрілила два рази з револьвера йому в голову. Кілька годин пізнійше тяжко раненого чоловіка найшла поліція. В селі Воловім найдено в керници тіло господаря Калиновського, що впав жертвою мабуть тої самої банди.

— **Ясновидючий хлопець.** У замойському повіті в Люблинщині, в селі Михайлові, появився якийсь хлопець — чудо. Довкола нього збирається юрба народу, перед якою він виголошує релігійні промови та показує свою ясновидючість. Хлопчина дійсно немов читає в думках кожного, хто до нього підійде. Без надуми подає він точний вік уперше баченої людини, її імя та прізвище, також само вміє подати хід життєвих подій, говорить кілько дана особа має грошей у кишені, то-що. Він сам зве себе „дванацятим пророком світа“, та заховується так, начеб він стояв у постійному контакті з таємничим духом. Хлопцем зацікавилися вчені.

— **На податкового інспектора** Вінярського з Бохні напали в лісі бандити, підрізали йому бритвою горло і зрабували кілька тисяч золотих.

— **Напад на фільварок.** На фільварок Тантари коло Вильна прийшов вечером жебрак і впросився наніч. В почи „гість“ отворив двері дому і впустив 8 замаскованих бандитів, що кинулись рабувати. Між іншим забрали кільканайцять тисяч золотих і ріжні дорогоцінности. Утікаючий „жебрак“ лишив на місци штучну бороду і перуку. Грабіжників доси не відкрито.

— **Вбивство з любови.** У Відни, в часі концерту, застрілив барон Ґартнер египетську княжну Джіґі Мючет, доньку бувшого египетського міністра скарбу. Вбив княжну тому, що не хотіла вийти за него замуж.

— **Цепелін вернувся до Німеччини.** До Фрідріхсгафену прилетів дня 1. листопада назад з Америки повітряний корабель „Ґраф Цепелін“, витаний тисячами населення. Він довгий на 236 метрів і привіз 60 осіб та кількадесять тон листів і пакунків. На Атлянтійськім океані шаліла страшна буря, яку „Цепелін“ мусів виминути, повертаючи далеко на полудне, так що наложив 2.500 км. дороги і замісць 70 летів 100 годин, значить поверх чотири доби. Найшвидший корабель потрібує 6 днів.

— **Самосуд над циганами.** В словацькім селі Подейні прийшло до крівавих боїв межи місцевим населенням і циганами, що в числі 150 осіб замешкують недалеку кольонію. Зачалось від того, що селяни вбили трьох циганів, яких приловили на крадежі. З пімсти цигани підпалили селянам дві стодоли, а мешканці рішили зробити на них карну виправу, в якій селяни убили пятьох циганів, а багатьох ранили.

— **Дикий самосуд** зробили мешканці села Скуодас на Литві. Двоє молодих дівчат, що поводились неморально, роздягнули до нага і серед побоїв гнали вздовж цілого села. Справою занялася влада й наложила на головних винуватців грошеву кару.

— **І таке буває.** Одно село бобрецького повіту є видовищем події, яка може послужити прегарним предметом до фільми. Іван Грималюк пішов на війну. Його жінка, що лишилась з двома дітьми, дістала два роки пізніше повідомлення від „Червоного Хреста“, що її муж убитий під Перемишлем. Тоді вийшла вдруге

Громадяни! Приготовлюймося до належитого відсвяткования 60-літнього Ювилею Просвіти та причинімся всі гідним нас ювилейним подарком для нашої Матери до створення княжого дару.

замуж за господаря зі сусіднього села Капустяка, якому записала весь свій ґрунт. Минуло 14 літ. Грималюк вернувся з чужини. Довідавшись, що його жінка давно замужня за другим, з розпуки пробував повіситись на своїй старій хаті. Його відратували. Жінка не пізнає свого чоловіка, якого лице поорали рани та переживання довгих літ полону; вона каже, що він лише подібний до її покійного мужа і хоче її ошукати. Зате Грималюк знає забагато подробиць з давнього спільного життя, ну і дав доказ своєї тотожности розпукою, що хотів повіситись. Він не вертався 14 літ, бо втратив на війні память і не міг пригадати собі ні свого прізвища ні назви рідного села. Суд буде мати нелегку справу.

— **Шваґер німецького цісаря**, російський еміґрант Александер Зубков вступив до одного цирку в Люксенбурзі, де будеописуватися їздою на кони. Тим способом він хоче стати незалежним від маєтку жінки і щоби зробити конець людським язикам, будьтоби він оженився для гроший.

— **Валяться доми.** В Парижі завалився знову 5-поверховий дім, майже цілком викінчений. Жертв у людях не було, бо нещастя сталося в ночи.

— З нинішним числом розсилаємо відозви і чеки „Українського Товариства Допомоги Інвалідам“ у Львові. Просимо цих чеків уживати виключно до висилки жертв на допомогу Українським Інвалідам.

Поможіть нашим еміґрантам!

Десятки тисяч населення кидає рік річно рідну землю, щоби шукати кращої долі за морем. Ідуть вони у невідоме, може на згубу а може на щастя, всі вони відчувають потребу розради, опіки і піддержки. Такою розрадою і піддержкою являється книжка.

Ріжні народи розуміють це і тому скрізь, чи то на збірних пунктах на етапах, на кораблях уладжують для еміґрантів бібліотеки, з яких ці еміґранти користають в часі мандрівки на чужину.

Український еміґрант не має ніде своєї книжки, а чужої не читає, бо не вміє. Марнує тому часами цілі тижні і не користає зовсім в часі дороги.

Щоби цьому зарадити, щоби дати моральну піддержку українському еміґрантові, рішило Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами скомплєтувати декілька бібліотек, які можна буде примістити на еміґраційних етапах, де здержуються наші еміґранти і на кораблях, які наших еміґрантів перевозять. Тому наше товариство звертається до українського Громадянства, як і всіх українських видавництв з проханням **надсилати йому книжки,** головно белетристичного характеру, котрі будуть ужиті для бібліотек українського еміґранта.

Львів, дня 1. падолиста 1928.

За Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами: **М. Заячківський,** голова; **Д-р В. Константинович**, секретар.

ПІДЛЬВІВСЬКІ ГРОМАДИ!

Памятайте на українських інвалідів!

Що року підльвівські громади складають жертви в натурі для українських інвалідів. Завдяки цим жертвам Дім Українських Інвалідів у Львові міг лекше запастися на зиму в потрібні харчі. В цьому році Ваша поміч більше потрібна, як колинебудь. „Українське Товариство Допомоги Інвалідам“ не може перевести збірки жертв на інвалідів. Публична збірка в листопаді заборонена.

Але хто хоче жертвувати, не потребує чекати на публичну збірку. Сподіваємося, що в кождій підльвівській українській громаді знайдуться свідомі громадяне, які зможуть пожертвувати дещо харчів, у першій мірі бульби, для інвалідів приміщених у Домі Українських Інвалідів у Львові при вул. Софії ч. 25.

Господарські справи.

В справі контрактування управи цукрових буряків.

Велике зацікавлення нашого селянства новітньою господаркою і невтомна праця аґрономів, працюючих при „Сільськім Господари“ і Повітових Союзах Кооператив, що цілий тягар поступу рільничої культури несуть на своїх плечах, позаводили багато новостей в нашім, примітивнім дотепер, сільськім господарстві. Модерні машини, добірне насіння, помічні погної, деякі нові культури рослин, все це заходи, які мають дати нашому селянинові більший як тепер і тревалий дохід з господарства.

До засобів, які мають збільшити і забезпечити сталий дохід нашим господарам, належить також управа цукрового буряка, що до війни мала за мале місце на селянськім господарстві.

Тепер управа цукрових буряків займає поважну площу селянської посілости, бо селяне зрозуміли, що користи з управи цукрових буряків є чималі. Не рахуючи того, що з одного морґа в перечисленню на гроші, має господар більше користи з управи цукрових буряків ніж прим. з управи пшениці, може з хісном ужити зайві робочі руки, і залишається по буряках знаменито управлене поле під збіжеву культуру.

Але на жаль, наш селянин не має нині тих всіх матеріяльних користей, які дає управа цукрових буряків, бо навіть часто наш господар і не знає, які умови дає цукровар плянтаторам. Як при збуті інших рільничих продуктів використовують господаря ріжні спекулянти, так при плянтації цукрових буряків є цілий ряд посередників-аґентів.

Щоби охоронити наших селян перед визиском і добути для плянтаторів якнайкращі матеріяльні користи, поробив „Сільський Господар“ у Львові умови з деякими цукроварами на рік 1929 щодо плянтації цукрових буряків.

Після згаданої умови „Сільський Господар“ буде орґанізувати плянтацію цукрових буряків на всіх українських землях в Польщі, при помочі своїх Філій, Кружків і при помочі кооперації.

Отож „Сільський Господар“ переводить контрактовання з плянтаторами, виплачує зачети, розділює насіння і помічні погної, машини до обрібки, цукор і висолодки.

Доставу згаданих натуралій буде переводити „Сільський Господар“ порозумівшися з „Центросоюзом“ через Повітові Союзи Кооператив і господарсько-споживчу кооперацію, зате виплату зачетів і кінцевих рачунків буде переводитися „Сільським Господарем“ при помочі кредитової кооперації.

Такий спосіб поступовання дає запоруку, що наші плянтатори дістануть все, що їм належиться по умові з цукроваром.

Тому господарі, підготовляйте відповідну площу під управу цукрових буряків, і якщо хочете зберегти за собою повний дохід з Вашої праці, звертайтеся до своєї орґанізації — Філії „Сільського Господаря“, Повітового Союза Кооператив, звертайтеся за фаховою порадою до свого аґронома на місці, або до „Сільського Господаря“ у Львові.

На днях будуть вислані до Філій, а де таких нема, до П. С. К. відповідні друки і поучення, тому нехай плянтатори здержаться з робленням контрактів у аґентів і чекають на вказівки, які видасть „Сільський Господар“.

Президія Головної Ради Т-ва „Сільський Господар“.

ДОПИСИ.

БОРЩІВЩИНА. **(Небуденні патріоти).** В селі Б., борщівськогоо повіту, мельницького судового округа, сталася подія, що порушила цілу громаду, а місцевого війта, колись свідомого українця, а тепер старостинського попихача, на ціле життя осмішила. В неділю, 7. жовтня ц. р. по Службі Божій повиходили громадяни з церкви і повагом стали розходитися. Несподівано спиняє їх війт, щоби щось важного заповісти. Чи не нові податки? думають собі. Аж тут чують приказ війта: „В сю середу (10. жовтня ц. р.) не смійте ніхто працювати, бо в той день маємо святкувати свято десятиліття незалежної польської держави! Хто відважиться братись до якої праці, цього влада остро покарає“. Один із свідомих громадян заявив, що це річ неможлива, бо таке розпорядження дається на письмі, а устно ніколи не полагоджується, інші приняли це з глумом, на знак, що про це і не думають. Але прийшов день „свята“. Від досвідку бігає війт по селу мов несамовитий. „Чи горить що, пане начальнику? Може дзвонити на тривогу“? — питають прохожі. „Та де там, куме“, — відповідає засапаний війт. — „Коли вже хочете чим мені допомогти, то біжіть мерщій від хати до хати та кажіть, що сьогодня нема жадного свята. Я помилився. Це свято припадає аж за місяць“. Так то наші розумні війти „одинковці“ святкують свято десятиліття незалежної Польщі! Поляки святкують його 10. падолиста, а наші хрунівські попихачі святкують вже місяць наперед. От такі людці стрічаються на жаль ще й по інших селах! **Свідомий.**

СОГОРІВ ГОРІШНИЙ, ПОВ. СЯНІК. **(Кепська господарка в кооперативі).** Наше село знане в цілому повіті як малопросвітне. Нема в нас єдности, багато киринників, сельробів і кацапів. Тому ніхто нас не шанує і мало з нами всі числяться в околиці. Останніми роками заложено в нас кооперативу з рамени Лемківського Кооп. Союзу в Сяноці. Та де нашим селянам до кооперативи! У нас кооперативу взяли родини в свої руки і ґаздували громадським добром, як самі знали, для себе, для свого добра. В осени ц. р. приїхав зі Львова від Ревізійного Союзу ревідент п. Ан. Гаврилко до нашої кооперативи. На стид і на сором всім, коли інші громади розвивають свої кооперативи, в нас показалося сумно, брак гроша і недобір в кооперативі. От так діється в нас, бо нема спільної праці і багато киринників! Тому до єдности, бережім добро громади, добро народа, а нечесні люди хай не рядять нами!

Поінформований.

ДЕЛІЇВ, ПОВ. СТАНИСЛАВІВ. **(Нове сокільське гніздо).** Хоч у 1916 р. знищено ціле село, однак це не спинило в нічім великого розгону, з яким ішов Деліїв по війні в освітньо-культурнім житті. В 1924 р. засновано в Деліїві господ.-спож. спілку „Злуку“, в 1926 р. районову молочарську спілку, в 1927 р. аматорський кружок, а цьогож року позичкову касу, Кружок Р. Шк., а вкінці 4. жовтня ц. р. рух.-пож. Т-во „Сокіл“. Всі ті товариства розвиваються дуже гарно, завдяки свідомости і охоті до праці їх членів. Новозасноване Т-во „Сокіл“ зложене майже виключно з молодіжи. Гарну ціль цього Т-ва молодіж зрозуміла, бо гуртом вписалася до нього. Треба лиш, щоб вибрана старшина не дала заснути цьому Т-ву та поставила його на тім самім ступені розвитку, що всі деліївські Т-ва. Ми маємо повну надію, що Т-во „Сокіл“ розвинеться гарно і на проєктованім на другий рік злеті Соколів у Станиславові побачимо численні ряди Соколів з Деліїва побіч своїх побратимів із других сіл. **Я. Г.**

РОМАНІВКА, ПОВ. ТЕРНОПІЛЬ. **(Спростування).** По думці пресового закона прошу спростувати допис з Романівки, пов. Тернопіль, п. з. Радикальна кириня, поміщену в числі 42. „Свободи“. Неправдою є, що українською громадою буде дальше на втіху п. Фесоловича та його товаришів правити „жондови комісаж“, а зате правдою є, що за почином Фесоловича вибрано в 1927 р. до громадської ради в Романівці 18 свідомих українців, а тільки 6 поляків, але п. Кузьма і тов. внесли протест проти цих виборів. Наслідком того воєвідство в Тернополі вибори знесло, а в слід за цим п. Кузьма заключив з поляками угоду до слідуючих громадських виборів і на підставі цеї угоди поляки одержали вже десять місць в громадській раді, так, що нині дійсно урядує як начальник громади села Романівки п. Кузьма, який на передвиборчих зборах в справі громадських виборів переконував громадян, що в інтересі громади є заключення угоди з поляками. Отже правдою є, що одругі вибори відбулися в некористь українців села Романівки, а п. Кузьма осягнув це, що з ласки поляків є нині начальником громади. **Іван Фесолович.**

НАГАЧІВ, ПОВ. ЯВОРІВ. ***(Добрий і кепський парох).*** Село наше перед війною було одним з найсвідоміших в яворівському повіті, а саме завдяки бл. п. о. декану Кручковському, заходом котрого серед тяжких обставин станула в селі величава мурована церква, школа і парохіяльні будинки. Також чит. „Просвіти“, „Січ“ і інші товариства розвинули широку діяльність. Майже перед самою смертю о. К. заснував і кооперативу, котра вже має власний дім. Та все змінилося з приходом нового пароха о. Антонова. Перш за все захопив в руки кооперативу, а з людьми, котрі працювали з цілою посвятою і безкористно, як п. Пасічинська, обходився в той спосіб, що мусіла усунутися. Не краща доля стрінула читальню, котрої головою став о. Антонів. Праця завмерла, так що були часи, коли не було ані одної часописи. Навіть сам голова не платив вкладок. Прийшли минулого року вибори до громадської ради. Диво! Наш о. парох почав рухатися разом зі свідомими людьми проти хрунів — партії директора школи поляка, а найліпшого приятеля нашого о. Антоніва! Та по виборах дуже часто говорив, що „я через вибори, тому, що йшов з вами, наразив собі школу, постерунок і т. д.“! Ось ідея! Того року кількох господарів задумало заснувати при кооперативі кредитову касу. Та наш парох і чути про це не хотів. Тільки каса Стефчика була для нього добра. Зібрав кілька хрунів і разом з директором поляком і о. Крушинським з Черниляви, відомим кацапом, всіми силами хотіли доконати свойого діла. Та не повелося. На нічо пішли взаїмні відвідини тих трьох „орґанізаторів“. Ми заснували таки свою касу. Тепер на село знову суне чорна хмара. Перед кількома літами в нашому селі, чисто українськім, осіли кольоністи і для них уряд утворив польську школу в домі одного мазура. Мимо того школу нашу замінено на утраквістичну. Ось недавно управитель школи п. Терліковський предложив нашому новому нач. громади, щоб з кольонії перенести польську школу до громадського дому, де є читальня „Просвіти“, або до нашої школи, де відступленоб одну клясу (Чи не на те, щоб нашу школу перемінити на чисто польську?) і казав скликати громадську раду в тій справі. Зібралася рада. Та не було о. пароха, хоч його про це повідомлено. Другий раз зібралася рада 8. ц. м. знову в тій справі. А нашого о. пароха знову не було. Чи то справа маловажна? Як то осудити? Як то назвати? Отче, більше праці, а менше кирині!

Нагачівець.

В кого в Листопадове Десятиліття визвольних змагань не прокинулося сумління, кого не болить наше спільне горе, той тільки може забути й про Українських Інвалідів!

Смішне.

Чому не вмираєш?

Чоловік: Тому місяць зробив я тестамент і все, що маю, записав тобі, дорога жінко...

Жінка: Так чогож ти ще чекаєш?

Останнє бажання.

— Завтра рано Вас повісять. Чи маєте яке останнє бажання?

— Маю. Хочу видіти комету на небі.

— Алеж то неможливе! Комета покажеся у нас аж за два роки!

— Нічого, я почекаю на неї.

Незлий апетит.

Донечка: Мамо, якби я була чародійкою, то перемінилаби все на чеколяду і зїла...

Мама: Чейже так багато зїсти не можеш.

Донечка: Нічо, я перемінилабся в слоня.

Ціни у Львові.

Збіже. Пшениця двірська 46.50—47.50, селянська 44—45, жито 35—36, ячмінь 29—36, овес 31—32, гречка 35—37, просо 40—41, фасоля 50—100, горох 44—46, мак сивий 95—105, синій 125—135, сіно 18—20.

Гроші. Доляр амер. 8.88, канад. 8.82, чеська корона 0.26, шілінґ 1.25, лей 0.05, франц. франк 0.34, червонець 26—27.

Видає С-ка „Діло“, зар. стов. з обмеж. пор. — За редакцію відповідає Ол. Кузьма. — З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів. Ринок ч. 10.

ДОДАТОК ДО НИНІШНЬОГО ЧИСЛА.

В перше 10-ліття визвольних змагань

Всенародній дар Українським Інвалідам!

Минуло якраз десять літ, як на наших землях зайшла подія, що становить зворотну, переломову хвилю в нашій історії. Вона ще жива в памяти українського громадянства. Колиж ми все-таки пригадуємо її, то не тому, щоби відсвіжити знання кількох історичних дат. Наша згадка в це перше десятиліття Великого Дня криє в собі шось більше. Є в ній безмір пережитих поривів, зусилля й муки невимовної. Тисячі, сотні тисяч поміж нами почувають, на саму згадку про це минуле щось глибоко нуртує в їх душах... Рани, що їх носять наші борці, безчисленні могили, розкинені по всій Україні, якоюсь чарівною силою впливають на наші душі, щоби обновити нас до нового життя.

Ця обнова в великі роковини проявиться найкраще в тому, коли ми думку про єдність і високий духовий підйом збережемо не про свято тільки. Ми мусимо памятати про потреби нашого будня й працювати з усею напругою для щоденних потреб нашого лихоліття. Тільки така праця дасть трівкі підвалини під будову кращого майбутнього.

До наших щоденних турбот належить і справа **допомоги Інвалідам з Українського Війська.**

За жертву крови, пролитої в обороні Рідної Землі, належиться Інвалідам опіка всього народу.

Десятиліття наших визвольних змагань — це найкраща нагода доказати нашу вдячність борцям України, нашу любов до найбільш обездолених.

Український нарід повинен в нагоди цього десятиліття зложити **всенародній дар Українським Інвалідам.**

Вони бо своє тіло, кров свого серця склали на віртарі Батьківщини.

Вони крівавились, щоби зломати вікові окови нашого духового рабства.

В кривавій луні війни несли вони в своїй душі незаплямлене сяйво свобідної Батьківщини.

Національний дар буде обявом нашої пошани, першим обовязком чести супроти Інвалідів.

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ДОПОМОГИ ІНВАЛІДАМ (так змінило свою назву дотеперішнє „Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами") у Львові старалося, бодай у невеликих розмірах, сплачувати цей довг чести. Під теперішню пору Товариство виплачує на інвалідські ренти, допомоги, лікування, протези та инші видатки, звязані з орґанізацією 12.000 зол. місячно. Потреби отже великі! А становище наше тим прикріше, що наші фонди вичерпані. Було би в найвищій мірі соромно, коли би ми якраз у це десятиліття мусіли зменшити нашу допомогу Інвалідам.

Не зменшити, а подвоїти й потроїти її треба, щоби заспокоїти найконечніші життєві потреби Інвалідів.

Кождий український громадянин повинен зложити одноразову жертву на всенародній дар для Українських Інвалідів. Кожний по своїй спроможности! Місяць листопад ц. р. призначується на складання цього дару.

Зложім його, щоби наші діти в нестертих сльозах та незгоєних ранах Інвалідів не бачили відстрашаючого прикладу невдячности народньої!

Львів, напередодні 1. листопада 1928.

Головна Рада „Українського Товариства Допомоги Інвалідам"

у Львові, вул. Руська ч. 3. II. пов.

Д. Паліїв, голова. **Др. П. Деркач**, скарбник. **Р. Сушко**, секретар.

ЧЛЕНИ РАДИ: **М. Брилинський, М. Галібей, О. Ґолинський, І. Дацків, Аґ. Добрянський, о. О. Малиновський, Т. Мартинець, Др. П. Палійчук, О. Радловський, І. Фостяк, Юл. Шепарович.**

Накладом Українського Тов. Доп. Інвалідам.

В друкарні Вид. С-ки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.